

то за іншими договорами сторона повинна буде доводити факт невиконання зобов'язання саме у зв'язку з введенням воєнного стану, адже загального посилання на введення в Україні воєнного стану в таких ситуаціях буде недостатньо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
2. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>
3. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>

Білько Марія Віталіївна,

студентка 2-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н. доцент, доцент кафедри цивільного права

Берназ-Лукавецька О. М.

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОГОВІР: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОРЯДКУ УКЛАДЕННЯ ТА ПІДПИСАННЯ

Учас швидкого розвитку технологій відбувається перехід від паперового документообігу до електронного, що дозволяє економити час та миттєво передавати інформацію у часі та просторі, що також дуже актуально у час воєнного стану, коли ситуація в країні дуже не стабільна. В сучасних умовах здійснення цивільно-правових відносин передбачає укладення великої кількості договорів, в тому числі з контрагентами, які знаходяться в інших країнах, отже укладення договорів в електронному вигляді є нагальною необхідністю, що підкреслює актуальність теми дослідження.

Визначення поняття «електронний договір» міститься в п. 5 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію», в якому зазначено, що електронний договір – домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і

обов'язків та оформлена в електронній формі [1]. Слід зазначити, що відповідно до норм ст. 639 ЦК України, якщо сторони домовилися укласти договір через інформаційно-телекомунікаційні системи, він вважається укладеним у письмовій формі. Як справедливо зазначає Н. Ю. Голубєва, якщо обидві сторони дійшли згоди, що приєднання до договору «кліком»/згодою без електронного підпису, у тому числі й без електронного підпису одноразовим ідентифікатором є письмовим договором, то таким його слід вважати. Проте, з цього не слідує, що такий договір буде, безумовно, визнаний судом письмовим доказом [2]. В цьому аспекті слід дослідити, як відбувається укладення договорів, в тому числі електронних, на практиці, а також розглянути судові рішення з досліджуваного питання.

Цивільний кодекс України дозволяє сторонам обирати форму правочину, якщо інше не передбачено нормами законодавства. В той же час, не завжди електронна угода потребує створення окремого електронного договору у вигляді окремого електронного документа. Таким чином, у сторін договору є можливість вибору – укласти договір у спрощеній формі, або у вигляді окремого документа. Дане положення підкріплюється судовою практикою, зокрема, Касаційний цивільний суд, що діє у складі Верховного Суду зазначив про це у постанові по справі № 524/5556/19 [3]. В договорах часто можна зустріти положення, що документи сторін із факсимільним відтворенням підпису (або іншим аналогом) мають юридичну силу для сторін. В той же час, слід акцентувати увагу, що одразу підписати аналогом не можна, спочатку у договорі необхідно зафіксувати зразок підпису чи описати порядок використання альтернативи. Існують випадки, коли сторони надсилають один одному відскановані копіями договорів, проте, на практиці такий варіант може стати проблемою, якщо контрагент не виконуватиме зобов'язання і надалі заперечуватиме факт належного укладання договору [4]. Слід зазначити, що скан-копія не є електронним документом, це лише електронна копія паперового документу. Тому слід завчасно обговорити з контрагентом порядок і форму укладення і підписання договору.

Закон України «Про електронні довірчі послуги» у статті 17 визначає, що якщо документ на папері має містити власноручний підпис, його електронний аналог має бути оформлений з використанням кваліфікованої електронної довірчої послуги [5], тут йдеться про договори, підписані кваліфікованим електронним підписом (КЕП). Важли-

во, що процес підписання подібний до архівування файлів, проте це відбувається за паролем і фіксацією часу. Головна особливість полягає в тому, що змінити підписаний файл неможливо, він містить текст договору, реквізити передплатників та час формування. У разі потреби суд або сторони без особливих навичок можуть розшифрувати файл, для цього не потрібні почеркознавчі чи інші експертизи. Наша країна знаходиться на високому рівні цифровізації, існує багато спеціальних сервісів для бізнесу, які допомагають укласти електронні договори. Електронні договори використовуються в багатьох сферах – торгівля, міжнародний бізнес, банківська сфера, тощо.

Можна зробити висновок, що електронний договір – це сучасний і зручний спосіб укласти угоду. Електронні договори вже довгий час використовуються в багатьох країнах світу, в Україні такий спосіб укладення договорів набирає обертів, особливо останніми роками. При обранні форми укладення договору слід виходити з принципу доцільності та оцінити всі переваги та ризики. Існують особливості укладення та підписання договорів в електронній формі, які регламентовані в численних нормативних актах, і вважаємо доцільним більш детально це питання врегулювати нормами Цивільного кодексу України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про електронну комерцію: Закон України від 3 вересня 2015 року № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
2. Голубева Н. Ю. Порядок укладення договорів в електронній формі за законодавством України. URL: <https://yaizakon.com.ua/poryadok-zaklyucheniya-dogovorov-v-elektronnoj-forme-po-zakonodatelstvu-ukrainy/>
3. Постанова Касаційного суду у складі Верховного Суду у справі № 524/5556/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94102130>
4. Що потрібно знати про електронні договори за українським законодавством? URL: <https://pravdop.com.ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/chto-nuzhno-znat-ob-elektronnih-dogovorah-po-ukrainskomu-zakonodatelstvu-06-2022-140/>
5. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>